

gereageerd, had de besturen van de CPN en van de EVC tot het inzicht gebracht dat het stakingswapen met voorzichtigheid moest worden gehanteerd en dat daarbij terdege rekening moest worden gehouden met de van de publieke opinie te verwachten reacties. De arbeidsvoorwaarden alléén werden door die publieke opinie kennelijk niet als een voldoende reden gezien om tot staken over te gaan. Was er een andere reden die wellicht bij haar zekere sympathie zou ontmoeten? Ja. Er was aan de linkerkzijde in Nederland onbehagen gegroeid dat de Verenigde Staten en Groot-Brittannië die in '45 in West-Europa een onaantastbare machtspositie leken te hebben opgebouwd, het als fascistisch beschouwde regime in Spanje ongemoeid hadden gelaten – Hitler en Mussolini waren ten val gebracht maar generaal Franco, door die twee in het zadel getild, was aan de macht gebleven. Het kwam de leiding niet alleen van de CPN en de EVC maar ook die van het NVV wenselijk voor dat Nederland daar duidelijk tegen zou protesteren.

Midden maart '46 arriveerde een schip met Spaanse sinaasappelen in de haven van Rotterdam. De havenarbeiders weigerden het te lossen. EVC en NVV eisten dat Nederland de diplomatieke betrekkingen met Spanje zou verbreken maar het EVC-bestuur ging in twee opzichten verder: het eiste dat ook de handelsbetrekkingen verbroken zouden worden en het schaarde zich achter de staking. Weer was het Drees die er in het kabinet op aandrong dat onmiddellijke werkhervatting zou worden geëist, weer werden vrijwilligers opgeroepen, weer werden overbruggingsuitkeringen aan de stakers onthouden. Zij gingen na enkele dagen weer aan het werk maar het feit dat deze Rotterdammers de arbeid uit een ideëel motief hadden neergelegd, kwam, schijnt het, de stakingsbereidheid bij andere groepen arbeiders ten goede.

In april kwam het tot een nieuwe krachtproef.

In augustus had het kabinet goedgevonden dat de Rotterdamse Eenheidsvakbond voor havenarbeiders bij het cao-overleg zou worden betrokken, maar toen na de uitspraak van de rijksbemiddelaar het overleg over een nieuwe cao was begonnen, was de Eenheidsvakbond daar buiten gelaten, en de door de drie andere bonden aanvaarde nieuwe cao was door de Eenheidsvakbond afgewezen. Hij eiste dat de onderhandelingen met zijn vertegenwoordigers erbij heropend zouden worden. De eis werd afgewezen en nu kwam het tot een havenstaking niet alleen in Rotterdam maar ook in Amsterdam en, begin mei, in Vlissingen. Bovendien kwam het tot solidariteitsstakingen in een aantal bedrijven in het gehele land.

De verkiezingen naderden – reden te meer voor het kabinet om geen krimp te geven.